

КАТЕГОРІЯ «ДОХОДИ» В ОБЛІКУ

Аналізуючи еволюцію трансформації категорії «доходи» можна виділити чотири історико-логічні етапи (рис. 1).

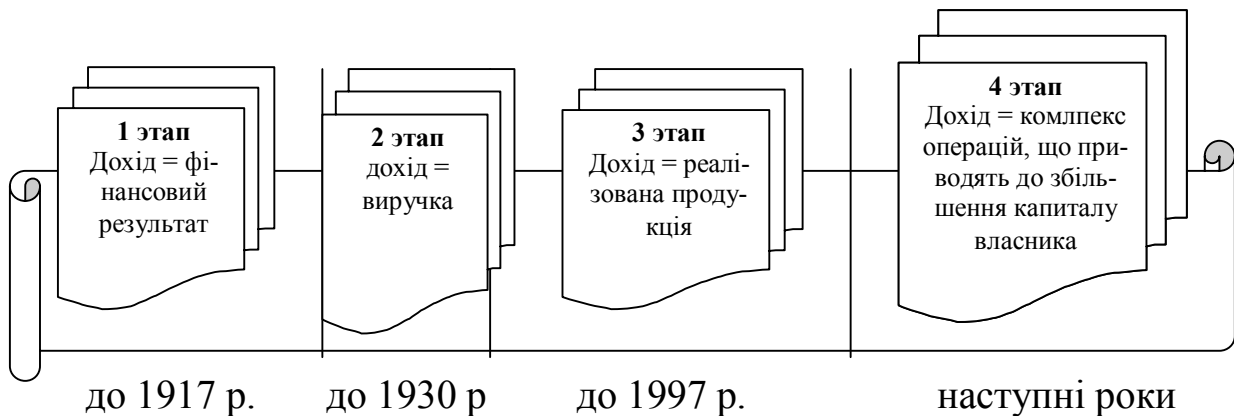

Рис. 1. Етапи трансформації категорії «дохід»

Визначення суті поняття «доходи» у вітчизняній економічній літературі бере початок з 1917 року. Під доходом у той час розуміли результат господарської діяльності власника, що збільшує суму цінностей, які йому належать. Дохід складався з усіх надходжень грошима і іншими цінностями, з яких здійснювалися витрати ресурсів виробничої діяльності підприємства. Така точка зору у той час була поширеною, оскільки перед обліком не ставилося завдання аналітичного відображення процесів формування прибутку, обмежувалися лише загальним кінцевим результатом у цілому по підприємству.

З кінця 20-х років минулого століття у зв'язку з формуванням соціалістичної моделі розвитку держави наукові дослідження з даної проблеми практично припинилися, а термін «доходи» замінили у фінансовому обліку поняттям «виручка», під яким розуміли ціннісний вираз загальної сукупності благ, які надходять від інших господарств в обмін на те, що дає їм господарство.

Починаючи з 30-х років, у зв'язку з існуючою системою вилучення прибутку підприємств і акумуляції її в державний бюджет, категорія «доходи» була трансформована в поняття «реалізована продукція» з різними галузевими модифікаціями в сільському господарстві, транспорті, зв'язку, торгівлі і ряді інших галузей економіки (валовий

дохід, дохід від обороту та ін.). У системі обліку суму виручки від продажів продукції, виконання робіт, надання послуг почали відображати на рахунку «Реалізація», уведеному у вітчизняну практику.

Відновлення обліку доходів і витрат було викликане розвитком ринкових відносин в Україні, що призвело до необхідності нового осмислення явищ в економіці та розробки сучасних підходів до розуміння і застосування категорій «доходи» і «витрати». У теорію і практику обліку повернулося поняття «дохід», яке не використовували в економічній літературі більше сімдесяти років.

Так, Соколов Я.В. розглядає зміст категорії «доходи» з погляду сфери її використання. Він робить висновок, що зміст залежить від того, де і в яких науках (теорії економіки, мікроекономіці, юриспруденції, менеджменті, бухгалтерському обліку і звітності, статистиці) застосовується поняття «дохід», які вирішують свої завдання і мають різний склад. Із загальноекономічної точки зору під доходами розуміють надходження засобів в розпорядження (господарський оборот) підприємства.

З юридичної точки зору доходом визнається надходження речових активів, а також виникнення зобов'язань дебіторів, а за обліковим підходом – це є синтезом економічного і юридичного трактування категорії «доходи».

Як свідчить практика, більшість західних підприємств наводять у Звіті про прибутки та збитки лише чистий дохід. Це зумовлено поширеним підходом до відображення реалізації, згідно з яким податки з продажу (в тому числі ПДВ) не відображуються на рахунку «Продаж» (або «Реалізація»). Тому було б доречно застосувати саме таку методику відображення доходів у вітчизняній практиці.

За результатами дослідження можна зробити висновок, що використання поняття «доходи» з уточненням його змістом дозволить уникнути ряду облікових і податкових помилок у нарахуванні акцизів і ПДВ, у кожному конкретному випадку вирішувати питання пріоритету економічного змісту над формою, сприятиме усуненню протиріч вітчизняної системи обліку доходів і витрат між вітчизняними і загально визнаними у світі підходами.

Список використаних джерел:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 3 «Звіт про фінансові результати»: Затв. наказом Міністерства фінансів України від 31.03.99р. № 87, із змінами та доповненнями // Бухгалтерія: ЗбСЗ. – 2003. -№7.- С. 92-97

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід»: Затв. наказом Міністерства фінансів України від 29.11.99р. № 290. із змінами і доповненнями //Бухгалтерія: ЗбСЗ.-2003.-№7.-С.152-154.
3. Соколов Я.В. Основы теории бухгалтерского учёта / Я.В. Соколов. – М.: Финансы и статистика. – 2000. – 640 с.

Науковий керівник: к.е.н., доцент Михайлишин Н.П.

*Ткач Андрій,
студент РКзм-52*

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ АНАЛІЗУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

У процесі формування ринкового середовища необхідною умовою виживання й основою стабільного становища і розвитку підприємства є здійснення ним ефективної інвестиційної діяльності, що передбачає можливість маневрувати фінансовими ресурсами і шляхом ефективного їх використання, досягти безперервності процесу виробництва та реалізації продукції на основі його постійного розширення і відновлення. Сучасна інвестиційна діяльність підприємств характеризується значним скороченням обсягів нагромаджень, зменшенням частки прибутку підприємств, яку спрямовують на розширення виробництва. Однак, незважаючи на наявність кризових явищ у фінансово-господарській діяльності підприємств, все-таки нагромаджується певний досвід роботи в умовах ринку, відбуваються процеси приватизації і реструктуризації, пошуку нових ефективних механізмів управління, зокрема й інвестиційною діяльністю підприємства.

Відповідно до основних функцій управління інвестиціями на підприємстві (прогнозування, формування інвестиційного портфеля, реалізація інвестиційної стратегії), процес аналізу інвестиційної діяльності можна поділити на три етапи: стратегічний, попередній та поточний аналіз [1].

Метою стратегічного аналізу інвестицій є оцінка доцільності вкладання коштів в той чи інший інвестиційний проект [2], завданнями якого є:

- розробка стратегічних напрямків інвестиційної діяльності підприємства;